

Rapport 2026:9

Strategier för att motivera arbetslösa att söka jobb

Rapporten undersöker om enkla e-postmeddelanden kan påverka arbetssökandes motivation att söka jobb. Författare är Bart Cockx och Greet Van Hoye från Universitetet i Gent, Johan Egebark och Emilie Videnord vid Arbetsförmedlingen samt Johan Vikström vid IFAU.

Hur kan motivationen hållas uppe?

Arbete är för många en förutsättning för ett meningsfullt och välfungerande liv. Det ger en inkomst, socialt umgänge och personlig utveckling. De flesta arbetslösa vill därför snabbt hitta ett jobb, och vägen dit går genom jobbsökande.

Den som får upprepade nej kan dock tappa motivationen, särskilt om arbetslösheten drar ut på tiden. En viktig fråga för arbetsmarknadspolitiken är därför hur arbetssökande kan upprätthålla motivationen och fortsätta söka jobb aktivt.

Morot eller piska? En försöksverksamhet

För att undersöka hur arbetssökandes motivation kan upprätthållas och stärkas genomförde Cockx m.fl. en försöksverksamhet.

Nyinskrivna arbetssökande randomiserades till två behandlingsgrupper som under sex månader fick månatliga extra e-postmeddelanden från Arbetsförmedlingen, eller till en kontrollgrupp som inte fick några extra utskick och som används som jämförelse.

Meddelandena påminde de arbetslösa om att lämna in den månadsvisa aktivitetsrapporten och att fortsätta söka jobb. Meddelandena skilde sig i ton. En grupp fick uppmuntrande meddelanden där de arbetssökandes egen drivkraft att söka jobb stod i centrum. Självbestämmande, kompetens och tillhörighet betonades. I rapporten kallas de för autonoma meddelanden.

Den andra gruppen fick meddelanden med en mer kontrollerande ton där jobbsökandet kopplades till yttre förväntningar, regler och krav.

Försöket pågick från juni 2020 till juni 2022. I gruppen var 53 procent män, medelåldern var 35 år. 74 procent hade arbetslöshetsersättning och 25 procent var födda utanför Västeuropa.

Eftersom studien bygger på randomisering och en kontrollgrupp kan man med säkerhet säga att den fångar orsakssamband och därmed effekter av interventionen.

Forskarna studerar meddelandenas effekter på sannolikheten att lämna in aktivitetsrapporter, antal sökta jobb, jobbchans och jobb kvalitet.

De använder registerdata från Arbetsförmedlingen samt data från tre enkäter som skickades ut under försöket. I enkäterna ställdes frågor om de arbetslösas motivation, kvaliteten i jobbsökandet och vilka jobb de som lämnat arbetslösheten fått.

Sju av tio öppnade e-posten

En stor andel av de arbetssökande i behandlingsgrupperna (72 procent) öppnade det första e-postmeddelandet som skickades ut, vilket ger en första indikation på att utskicken nådde fram.

Benägenheten att öppna e-posten var större bland dem som fick ett meddelande med kontrollerande ton än de som fick ett uppmuntrande meddelande.

Fler följde reglerna och lämnade in sin aktivitetsrapport

De som fått extra e-postmeddelanden lämnade oftare än jämförelsegruppen in sin aktivitetsrapport.

Andelen ökade med 2,5 procent för dem som fick kontrollerande meddelanden och 1,7 procent bland dem som fick de autonoma meddelandena.

Båda grupperna följde därmed i högre grad de uppsatta reglerna. För en så enkel och billig insats är det en tydlig beteendeförändring.

Inga positiva effekter av kontrollerande meddelanden

De kontrollerande meddelandena ökade inte antalet sökta jobb, jobbchanserna eller antalet dagar i arbetslöshet jämfört med kontrollgruppen. Det gäller både för kvinnor och män.

Effekten av kontrollerande meddelanden skiljer sig däremot åt beroende på den arbetssökandes initiala motivation. Arbetssökande som i enkäten uppgav att deras jobbsökande främst motiverades av inre drivkrafter verkar ha påverkats negativt av kontrollerande meddelanden. Det finns tendenser till lägre jobbchanser och fler dagar i arbetslöshet.

De som uppgav att deras jobbsökande framför allt drevs av yttre/kontrollerande faktorer påverkades inte av att få kontrollerande meddelanden.

Autonoma meddelanden ledde till att män sökte färre jobb

De mer uppmuntrande autonoma meddelandena ledde till att de arbetslösa sökte signifikant färre jobb och tvärt emot intentionen blev jobbchanserna lägre.

Det är män som fick autonoma meddelanden som minskade sitt jobbsökande, medan det inte finns någon effekt för kvinnor. Männerna sökte färre jobb i samtliga studerade tidsintervall och effekten är statistiskt signifikant på 5-procentnivån under månaderna 2–7 med 1,1 procent färre sökta jobb per månad. Detta ledde i sin tur till en lägre sannolikhet att lämna arbetslösheten och fler arbetslöshetsdagar.

En möjlig tolkning är att männen upplevde att de autonoma meddelandena minskade pressen på dem att söka jobb så intensivt som möjligt, och att deras reaktion blev att söka färre jobb. Det leder i sin tur till att de kommer ut i arbete i lägre utsträckning. I en kontext som kännetecknas av hög grad av kontroll kan mer självbestämmande leda till minskad sökaktivitet, noterar rapportförfattarna.

Oväntade effekter – färre sökta jobb

Intentionen med e-postmeddelandena var att motivera arbetssökande att hålla uppe sökintensiteten. Varken de uppmuntrande eller de kontrollerande e-postmeddelandena uppnådde detta syfte.

Att jobbchanserna minskade bland män som fick uppmuntrande meddelanden och bland arbetslösa med en hög autonom motivation som fick kontrollerande meddelanden är oväntat.

Forskarna drar slutsatsen att kommunikation till arbetslösa behöver anpassas för att undvika oönskade effekter. Det är bland annat viktigt att ta hänsyn till sammanhanget där kommunikationen sker.

Utmanande att motivera arbetssökande

Resultaten belyser också utmaningarna med att hitta strategier för att motivera till aktivt jobbsökande. Det krävs sannolikt mer omfattande insatser än korta epost-meddelanden för att uppnå detta syfte.

Om rapporten

Läs rapporten ”Strategier för att motivera arbetslösa att söka jobb” i sin helhet på www.ifau.se eller beställ ett tryckt exemplar från ifau@ifau.uu.se.

Rapporten i korthet summerar utvalda rapporter från IFAU. Om din organisation vill prenumerera på tryckta exemplar, skicka dina kontaktuppgifter till ifau@ifau.uu.se. Ange ”prenumeration RIK” i ämnesraden.